

suncokret

List "Suncokret" Saveza za cerebralnu i dečiju paralizu Vojvodine

jun 2025. broj 49

POETSKI DAN U ZRENJANINU

„Suncokret“ Savez za CDP Vojvodine ZAHVALJUJE Sektoru za zaštitu osoba sa invaliditetom Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja što je preko Projekta Programске aktivnosti za 2025. godinu podržao izlaženje časopisa Suncokret

3

POETSKI DAN
U ZRENJANINU

4

SUNCOKRET
INTERVJU

6

RADOST
SAMOSTALNOG
ŽIVOTA

8

SUNCOKRET
FOTOREPORTAŽA

10

UMETNIČKE SLIKE
MARIJE OBROVAČKI

11

REČ JE U POGLEDU /
VESTI
IZ UDRUŽENJA

12

JEZIK I
TERMINOLOGIJA

14

SUNCOKRET
ISHRANA I
ZDRAVLJE

15

SUNCOKRET
PSIHOLOGIJA

16

SUNCOKRET
POEZIJA

SUNCOKRET

List Saveza za cerebralnu
i dečiju paralizu Vojvodine
broj 49, jun 2025.
prvi broj je štampan juna 2007.

Izdavač: Savez za cerebralnu i dečiju
paralizu Vojvodine, ul. Bulevar
oslobođenja 6-8, Novi Sad
Urednik: Željko Kanurić

Pomoćnik urednika: Slavko Milas

Redakcija: Drago Ilić, Ružica Garunović,
Željko Kanurić, Slavko Milas i Julijana
Kočiš

Redakcija: SUNCOKRET, Željko Kanurić,
ul. Matije Gupca br. 68

Sombor 25000

e-mail: kzsuncokret369@gmail.com

UKOPIŠI, FOTOGRAFIJE

I DRUGI PRILOZI NE VRAĆAJU SE!

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske Novi Sad

Suncokret/ glavni i odgovorni urednik. - god. 17. br.
49 (jun 2025.); - "Suncokret" Savez za cerebralnu i dečiju
paralizu Vojvodine, (Bulevar oslobođenja 6 - 8, Novi
Sad); - CMYK - printing (Ivana Milutinovića 75, Crvenka);
-30cm; 345 kom

tromesečno ili šestomesečno
ISSN 1452-7855
COBISS.SR-ID220062983

ПОЕТСКИ ДАН У ЗРЕЊАНИНУ

Дана 15. 6. 2025. Под покровитељством Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Сектора заштите особа са инвалидитетом а у организацији „Сунцокрет“ Савеза за церебралну и дечију парализу Војводине у Зрењанину је одржана манифестација као део програмских активности нашег Савеза: „Буди ми пријатељ – прихвати разлике“.

У име домаћина присутне госте из чланица Савеза (Зрењанин, Сремска Митровица, Нови Сад, Апатин и Сомбор), уз кратку беседу, поздравио је председник „Сунцокрет“ Савеза за ЦДП Војводине Драго Илић, који је и председник чланице Зрењанин.

Програм је замишљен као промовисање песничког стваралаштва признатих песника, иначе, редовних чланова наших Удружења за церебралну и дечију парализу. Тако да су у пријатном

амбијенту Месне заједнице „Доситеј Обрадовић“ у „Клубу Доситеј“ своје стихове и записе читали Томислав Говедарица из Зрењанина, Марко Иванчевић, Јелена Радовић и Јелена Секулић из Новог Сада, и Жељко Канурић из Сомбора. Посебно су прочитане песме Дубравке Кртинић из Сремске Митровице која није била присутна. Као почасни гост песме је казивао и Милан Вујковић глумац зрењанинског позоришта. Одржан је и културно-уметнички програм народних игара који су извели чланови локалног удружења МНРО Града Зрењанина са представом „Банат у срцу“ као и величанствени рецитал део дела Мике Антића „Војводина“ коју је рецитовао Атила Крижик члан МОСС - међуопштинске организације слепих и слабовидих из Зрењанина, Геронтолошки Центар је са својим ванвременским песницима исто учествовао

у манифестацији. Отилија Вујић, Мира Груслав и Бранислав Борјанов.

Манифестацију је са великом посвећености испратио портал ВОЛИМ ЗРЕЊАНИН са Александром Бланушом. Догађај је имао велики утицај на друштво јер доприноси већој видљивости особа са инвалидитетом и њиховим стваралашким могућностима. Такође желимо да се захвалимо свима који су својим донацијама подржали нашу мисију.

Велико хвала Пекари ЗЛАТНИ КЛАС СЕ-НИОР, компанији ГОМЕХ као и МЗ Доситеј Обрадовић која нам већ многи низ година пружа апсолутну подршку.

На крају су додељене пригодне захвалнице учесницима Поетског дана које је поделио председник покрајинског Савеза за ЦДП Војводине Драго Илић.

Жељко Канурић

SIGURAN HITAC U METU

Časopis „Suncokret“ Saveza za CDP Vojvodine SUNCOKRET ima za cilj da svoje čitaoce, a i širu javnost, upoznaje sa zanimljivim ljudima koji su tu pored nas. Za intervju smo, za ovu priliku, zamolili Danilku Radonjić Veci iz Zrenjanina, uspešnu streljačicu vazdušnim pištoljem.

Danilka kaže nam kako si počela da se takmičiš u gađanju iz vazdušnog pištolja

Počela sam sasvim slučajno kako obično počinju lepe priče. Jedno popodne u proleće 2009. godine šetala sam naseljem sa suprugom, kad mi je prišao tada nepoznat čovek i pitao me da li sam zainteresovana da treniram streljaštvo. Ponudio mi je da dođem i pokušam, a kao benefite spomenuo je druženja i putovanja. Ja sam tada radila i imala malu decu tako da i nisam imala nešto previše slobodnog vremena ali uvek sam volela sport i pratila razne sportske događaje i takmičenja. Ljubav prema sportu me je privukla i ako tada nisam verovala u svoje sposobnosti a znala sam da mi koordinacija nije jača strana. Međutim pokazalo se da je streljaštvo moj sport.

Da li si član nekog kluba ili nastupaš samostalno?

Članica sam kluba SSRI "Olimp" Zrenjanin koji je veoma uspešan na svim nacionalnim i međunarodnim takmičenjima. Upoznala sam se i sprijateljila sa vrednim, upornim i uspešnim ljudima koji me podstiču da tražim i očekujem više od sebe. U okviru kluba nastupam u pojedinačnoj i ekipnoj konkurenciji.

Kakvi su ti treninzi potrebni i ko ti pomaže u pripremama za takmičenje?

Treninzi se sastoje iz dva oblika u streljani sa oružjem i kod kuće u vidu vežbi koje imaju za cilj da povećaju snagu, izdržljivost i koncentraciju. Treninzi u streljani su tri do

četiri puta nedeljno po dva sata. U početku tehnika nišanjenja, okidanja i gađanja vežba se na vazdušnoj pušci, a kasnije se po želji i sklonosti prelazi na pištolj. U streljani imamo trenera koji pomaže i usmerava treninge u cilju otkrivanja i otklanjanja greški prilikom gađanja. Streljaštvo nije fizički previše zahtevan sport ali zahteva veliku disciplinu, samokontrolu i psihičku snagu. Veliki broj nazgled nevažnih, pojedinačnih komponenti treba dovesti na nivo skladnog savršenstva. To savršenstvo ponavljati iznova i iznova po automatizmu bez promena dovode do visokog rezultata. To čine uspešni strelci i ja tom savršenstvu težim i zelim ga postići.

Iz kog modela pištolja pucaš i da li se puni metak po metak ili imaš okvir za municiju?

Ja pucam iz klubskog sportskog vazdušnog pištolja Steyr-Sportwaffen koji se puni sportskom municijom dijabolama koje imaju svoje karakteristike u vidu određenog oblika i težene i ne smeju odstupati od propisanih standarda. Nikada nisam pucala iz malokalibarskog oružja, niti me je to privlačilo.

Kakve su mete u pitanju i sa koliko metara udaljenosti ciljaš?

Prilikom treninga i na takmičenjima koriste se standardne kartonske mete koje se koriste i prilikom takmičenja zdrave populacije sportista. Naša streljana poseduje jednu elektronsku metu koja se može prilagoditi i za gađanje iz puške ili pištolja. Na takmičenju se uglavnom gađa u elektronske mete i tako nema bojazni u očitavanju rezultata gađanja. Udaljenost mete je deset metara i prilikom zauzimanja stava potoje pravila koja se moraju poštovati. Ne sme se između ostalog napraviti prestup!

U kojim položajima možeš da gađaš u metu?

Ja sam vrlo jednostavna po tom pitanju jer pucam samo stojeći stav. U stavu se krije jedina olakšica koje osobe sa invaliditetom imaju u odnosu na sportiste iz zdrave populacije. Prilikom klasifikacije sportiste sa invaliditetom u odnosu na invaliditet određuju se i olakšice koje su mu dozvoljene. Ja prilikom svog stojećeg stava zapravo sedim na stolici bez naslona. Stolica je određene visine u odnosu na moju potkolenicu i takođe mogu da koristim kaiš kojim mogu da vežem noge jednu za drugu da

smanjim uticaj spazma. Drugi sportisti mogu da koriste na primer kolica čija visina naslona je regulisana bez držača sa strane, različite držače za oružje i slično. Cilj tih olakšica je da nam omogući učešće i učini nas međusobno konkurentnim!

Da li koristiš sportsku opremu za strelce jaknu, rukavice, štap ili nešto drugo?

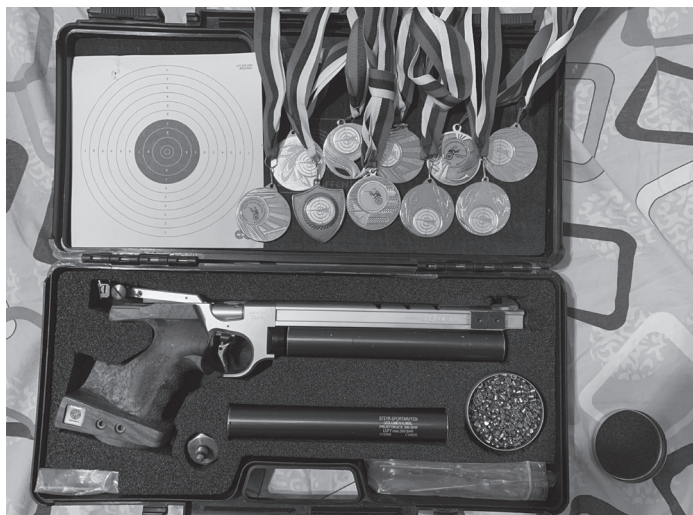
Od sportske opreme, sem pištolja i municije, ja koristim samo streljačke naočare. Jakna i rukavice su neophodne strelcima koji pucaju iz puške. To su prednosti pucanja iz pištolja manje opreme i vremena za pripremu.

Na kojim si takmičenjima učestvovala i koja si priznanja osvojila?

Steljaštvo ima svoju ligu koja ima više kola u toku jedne takmičarske godine. To su ujedno takmičenja koja su selektivnog tipa i gde je potrebno ostvariti određenu normu-kvotu u visini rezultata za takmičenje na državnom prvenstvu i na takmičenjima u međunarodnom nivou. Te norme se održuju u odnosu na najviše postignute rezultate i obavezujuće su za sve. Ja sam učestvovala na više pokrajinskih i državnih prvenstava i osvajala sam medalje. Učestvovala sam na Svetskom prvenstvu u Antaliji 2015 godine, gde nisam bila među osvajačima medalja ali to smatram svojim najvećim uspehom jer me je na to takmičenje doveo lični rekord od 571 kruga. Prilikom takmičenja pucamo šest serija od deset dijabola u vremenskom okviru od sat i petnest minuita za pištolj. Tome predhodi priprema sa zauzimanjem stava i proba u trajanju od petnest minuta i tokom probe nije ograničen broj pokušaja. To je osnovni ili kvalifikacioni deo na osnovu koga se vrši plasman takmičara u finale. Naravno u finale idu samo najbolji. Finalna takmičenja imaju svoju dinamiku pucanja po komandi u određenom vremenskom roku gde u toku odigravanja finala takmičari ispadaju i ostaju samo najbolji. Ja prilikom takmičenja kroz ligu pucam u mešovitoj konkurenciji jer nema mnogo žena koje se bave streljaštvom ali to smatram svojom prednošću jer je uvek lepo u krugu najboljih.

Ako bi neko pozeleo da se bavi ovim sportom, kakve su mu obuke potrebne i kakve dozvole?

Svako ko bi pozeleo da se bavi ovim sportom obuku će proći u lokalnom klubu i nikakve dozvole posebnog tipa nisu potrebne sem lekarske dozvole koja se obnavlja dva puta godišnje. Spotrski lekari obavljaju preglede po važećim zakonima. Kasnije se vrši međunarodna klasifikacija sportiste ali o tome kad neko dobro zagrije i oseti slast streljaštva.

Šta ti se najviše dopada u bavljenju ovim sportom?

Najviše mi se sviđa mogućnost da se osoba sa invaliditetom bavi sportom i okusi taj takmičarski duh i benefit da svojim radom i trudom izgradi samopouzdanje, samopoštovanje i ugled u društvu. Ono što je mene posebno privuklo streljaštvu je činjenica da sportista sa invaliditetom i sportista bez ograničenja su u potpunosti ravnopravna konkurencija jedan drugom. Što se tiče drugih opipljivih benefita važno je znati da osvajanjem medalja na evropskom i svetskom nivou omogućuje ostvarivanje prava na nacionalnu penziju i sva druga priznanja kao i sportisti iz zdrave populacije.

Koliko je, po tvom mišljenju, bitno da se osoba sa invaliditetom bavi sportom?

Smatram da je izuzetno važno da se osoba sa invaliditetom bavi bilo kakvim sportskim ili nekim drugim aktivnostima iz široke lepeze hobija koje će ih terati da se uključe u redovne tokove života. Naravno u skladu sa svojim očuvanim sposobnostima i postojećim ograničenjima. Ne treba trošiti snagu na razmišljanje o onome što nemamo već da nađemo lepotu u onome što nam je dostupno i moguće. Tako ćemo biti manje usamljeni i otuđeni od sveta!

Za kraj intervjua imaš li neku poruku za čitaoce našeg časopisa SUNCOKRET?

Za kraj bih rekla da su optimizam i pozitivno razmišljanje ključ svake sreće, da uvek treba pronalaziti pozitivne primere i voditi se njima. Tuga samo tugu rađa.

Željko Kanurić

RADOST SAMOSTALNOG ŽIVOTA

Kada sam po prvi put ušla sama u svoja kolica, krenula mi je suza radosnica. Verujem da svako od nas ima želju da što manje zavisi od tako zvane tuđe ruke. Na svoj četrdeseti rođendan donela sam odluku da krenem na profesionalne vežbe u BODIMEHANIČ, ordinaciju za fizikalnu terapiju i rehabilitaciju. Zaista nisam očekivala bajke, prevelike snove. Imali smo tri cilja: da se očuva moje fizičko stanje, da moja desna ruka barem malo funkcioniše i da mogu samostalno da uradim transfer iz kolica u kolica. Sada, kada ovo pišem, to nisu bili tako mali ciljevi, već dosta jaki.

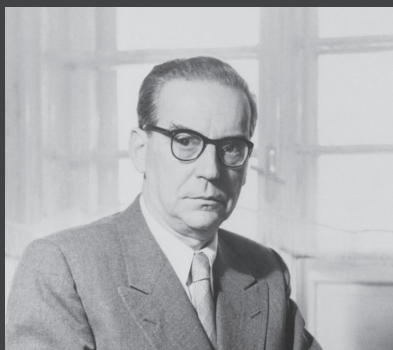
Imam sreću što je moj fizioterapeut Petar osoba koja voli svoj poziv i dobro se razume u neurologiju. Nas dvoje od početka smo postali tim koji ima poštovanje, poverenje i fenomenalnu komunikaciju. Moje vežbe su takve da imam utisak da sam u teretani i da me Petar samo usmerava. Mi se radujemo svakom novom pokretu, koraku i hvatu moje desne ruke. Počela sam da hodam na hodalici; šest meseci je Petar bio pored mene, usmeravao je i kontrolisao mene i hodalicu, da bi danas sama sa hodalicom hodala napolju. Uspela sam da se sama popnem u svoja kolica. Dobro se pomučim, ali verujem da će kroz vežbu biti sve lakše. Desna ruka je moje najveće iznenađenje kada sama podigne teg, usmeri loptu i kada se uhvati za merdevine. Uspeh nije došao preko noći. Potrebno je mnogo truda, volje, vremena i odgovornosti. Prvenstveno je potrebno da prihvatimo da ne očekujemo čuda, posebno kod cerebralne paralize. Prvi pomak kod mene se osetio u boljem izgovaranju – moj govor je razumljiviji.

Ja sam svesna da me ljudi uglavnom na prvi pogled doživljavaju kao osobu koja baš ništa ne može samostalno. Nedavno sam donela odluku da ostanem sama kod kuće; imala sam podršku svoje asistentkinje, mlađe sestre, a najviše prijateljice Aleksandre. Najteže mi je palo sumnjavanje moje mame i ostale dve sestre; zaista razumem brigu, ljubav i strah. Želela sam da vidim koliko sam samostalna i sposobna za svoju budućnost. Dobro sam se organizovala, podršku sam imala za stvari koje nisam mogla sama da uradim. Mic po mic, uspela sam da sama obujem patike, sednem u kolica, otvorim sebi kafu, uzmem doručak i večeru koju mi neko pripremi. Što se tiče osnovne lične higijene, to sam već često i pre radila samostalno.

Za tih nekoliko dana dobila sam važnu životnu lekciju. Podrška personalne asistencije je važna i uslov za samostalan život. Svi mi živimo 24/7, i ako mogu bilo šta samostalno da uradim, to je za mene još veći podsticaj za napredak. Kroz sve ovo još više sam shvatila koliko mi znače vežbe, koliko znači svaki pokret. Sve pohvale za sve u ordinaciji BODIMEHANIČ. Mislim da sam izgubila mnogo zato što na pravi način nisam vežbala; mogla sam mnogo ranije da pokušam sama da uđem u kolica, da obujem patike. Moji dani su dobili još veći smisao.

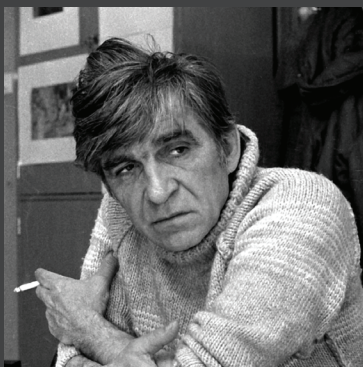
Jelena Radović

О ДЕТИЊСТВУ

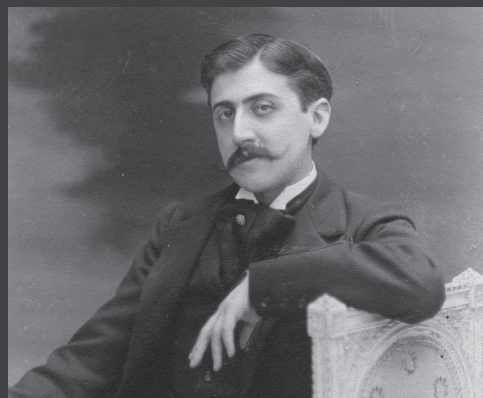
Од свога порекла и детињства
Не може се лако побећи.

Иво Андрић
српски писац и дипломата
(1892–1975)

Путева има триста
да се оде из детињства
а ретко се ко сети да остане
вечно дете.

Мирослав Мика Антић
српски песник и новинар
(1932–1986)

У нашем детињству вероватно су
били најиспуњенији они дани
које смо провели с омиљеном књигом.

Марсел Пруст
француски писац
(1871–1922)

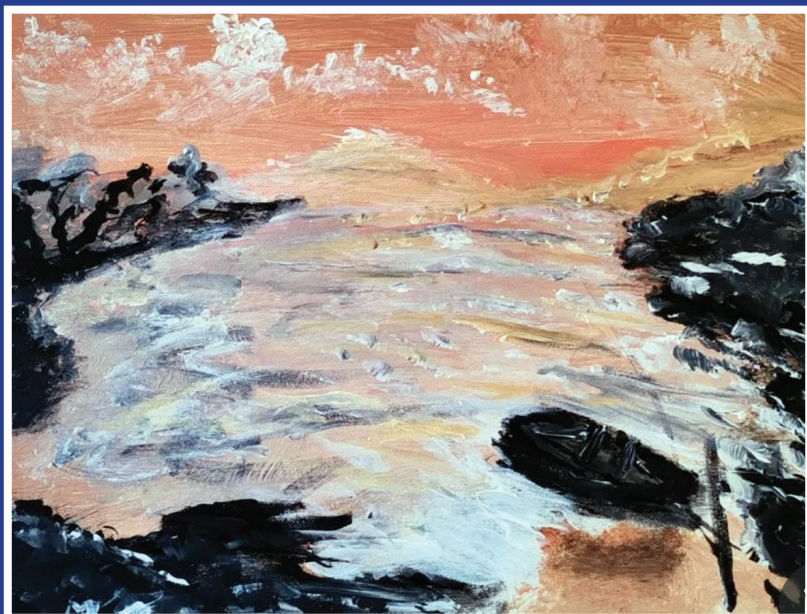
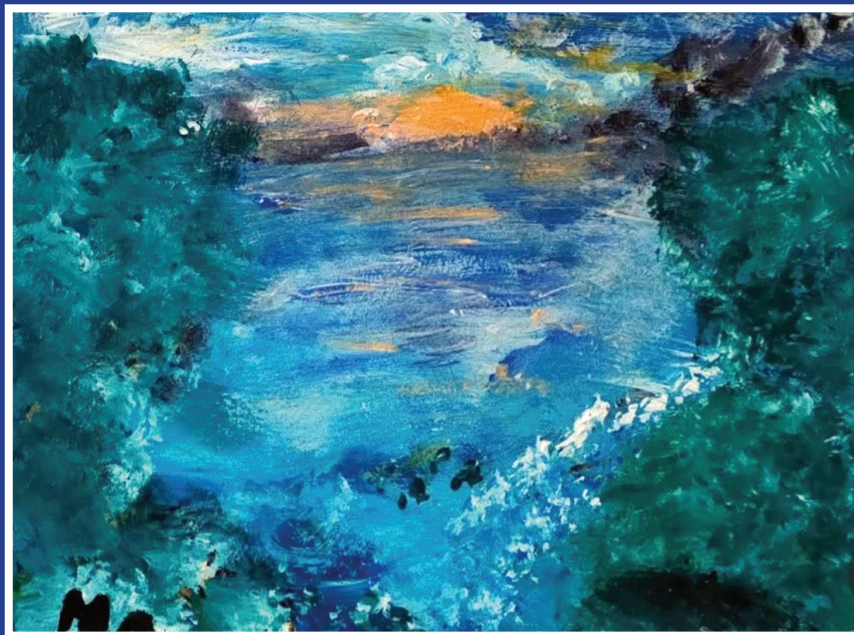
ПОЕТСКИ ДАН

У ЗРЕЊАНИНУ

UMETNIČKE SLIKE MARIJE OBROVAČKI

REČ JE U POGLEDU

Imam potrebu da ti kažem zdravo, da ti kažem šta osećam, i šta mislim, da podelim svoja osećanja, strahove i stavove. Tako, da ovaj članak pišem za jednog pametnog momka Borka Ninića i dečaka Dimitrija Matića.

Borko i ja smo rasli zajedno: dečija bolnica, naše udruženje i kućne posete. Bilo nam je normalno da komuniciramo na naš način. On je navijač Crvene Zvezde, a ja Partizana. Znali smo da se posvađamo koji je klub bolji. Naše prijateljstvo su gradile godine, izazovi, lepe i tužne stvari. Ja sam imala, rekla bih, samo malo više mogućnosti za lepši život i svoje obrazovanje. Borko je završio školu uz pomoć tobi komunikatora. Sada je ko-

risnik dnevnog boravka škole za osnovno i srednje obrazovanje "Dr. Milan Petrović" u Novom Sadu. Zahvaljujući koordinatorki boravka Slađi uspešno komunicira očima preko tobi komunikatora. Mi ga sada sve razumemo. Borko je pun razumevanja, iskrenih emocija, ljubavi, dobrote i pomalo tuge zbog svojih ličnih problema. U razgovoru sa njim stekla sam utisak da mu nedostaje društveni život, da ode na sportske utakmice, da prošetati gradom i da vidi svoje prijatelje. Pa zar mnogo traži? Zar da ovo bude samo želja umesto da su to sasvim normalne svakodnevne aktivnosti? To bi trebalo da važi za svaku osobu sa invaliditetom, koja ima pravo na hoću ili neću!

Dimitrije je dečak veoma sličan Borku, trenutno je đak prvog razreda srednje škole "Dr Milan Petrović". On je pravi veseli osmeh! Porodica mu je najveća podrška i oslonac, te kroz svoje akcije oni žele da Dimitrije bude samostalan koliko god može. Verujem da u toj maloj glavici postoje razna pitanja koja još nemaju odgovor. Nedavno je Dimitrije zajedno sa svojim ocem Radovanom odlučio da prodaje kinder igračkice i tako polako kroz tu akciju oni skupljaju novac za rehabilitaciju i pomagala. Tim putem sugrađani Novog Sada vide našeg Diku, vide komunikaciju očima u njegov osmeh. Pogled koji kaže: Želim da živim svoje snove!

Molim vas, da otvorimo srce za ovakve divne ljude, da malo više pažnje posvetimo njima. Lepo je završiti fakultet, imati uspeha, pričati normalno... Poštujem sve koji su uspeali da postanu deo društva, ali hajde da isto tako poklonimo više pažnje osobama sa invaliditetom, koji su u senci i uglavnom nevidljivi za javnost. Svako od nas ima pravo da ostavi svoj pečat.

Jelena Radović

БЕСТИ Комбор

DEČIJI CRTEŽI ZA DAN OSI

Povodom međunarodnog Dana OSI u decembru 2024 god. u Somboru u prostorijama Centra za pružanje socijalnih usluga Sombor sastao se tročlani žiri da bi izabrao nekoliko najboljih crteža učenika osnovnih škola sa temom: „Osoba sa inaliditetom moj prijatelj“. Članovi žirija Dragana Nedeljković - sekretar međuopštinskog Udruženja paraplegičara Bačkog okruga, Slađana Dragičević Trošić – istoričar umetnosti i urednik kulturnog programa u KC Laza Kostić Sombor i Željko Kanurić – pesnik i urednik časopisa Suncokret imali su pred sobom veliki broj solidno uspelih i odlično urađenih radova vrednih učenika.

Nekoliko najboljih crteža, nekoliko dana kasnije, izloženi su na Božićnom sajmu radova OSI iz svih udruženja u Somboru.

JEZIK I TERMINOLOGIJA

Jezik, kao odlika nacije ali i trenutnih društvenih tokova, menjao se kroz vreme i još uvek se menja. Tokom decenija, pojedine reči su izgubile prvobitna značenja. I u naj-savremenijim / najrazvijenijim društvima, jezik i pojmovi koje upotrebljavamo predstavljaju moćno sredstvo (anti) diskriminacije. Primena medicinskog modela dovela je do negiranja ljudskosti i ličnosti osoba sa hendikepom, te je i sam jezik kreiran u tom pravcu – institucionalizacije, pacijenata, nemoćnih i svega za šta se medicinski model zalaže.

U svetu, pokret osoba sa hendikepom je, nakon godina kreiranja jezika hendikepa, postigao dogovor da se na internacionalnom nivou koristi engleska reč DISABILITY.

U srpskom jeziku (a i srodnim, jezicima bivše Jugoslavije) ne postoji adekvatan prevod, jer nijedna odgovarajuća reč, na žalost, nije oslobođena negativnih konotacija (onesposobljenost, onemogućenost). Kao alternative koriste se reči hendikep i invaliditet, oko čega u pokretu još uvek ne postoji saglasnost.

1. Osnove terminologije

Upotreba pojedinih termina kojima je negirana ličnost ljudi sa hendikepom a potencirana njihova zavisnost od pojedinih službi i stručnjaka, isticala je smanjenu sposobnost osoba sa hendikepom da rade, zarađuju za život i izdržavaju svoje porodice.

Zašto ne invalid ?

Prema «Leksikonu stranih reči i izraza» (Milan Vujaklija, Prosveta, Beograd, 2002.), reč invalid znači «onaj koji je nesposoban ili onesposobljen za službu i zarađivanje radi izdržavanja sebe i svoje porodice, naročito onaj koji je onesposobljen u ratu, ratni invalid». Koren reči invalid je u latinskoj reči invalidus, koja znači nekaj, nemoćan, ne vredan. Takođe često korišćena reč invalidan (invalidna osoba) pored značenja: iznemogao, nemoćan, s manom, nesposoban za službu, neupotrebljiv, onesposobljen,

rashodovan, škart (Vujaklija), koristi se i u pravničkom kontekstu kada se označava da nešto nije zasnovano na pravu, tj. kada je nešto nevažeće. Primena reči invalid / invalidna osoba dovela je do kreiranja atmosfere u okruženju koja je osporavala svaku sposobnost ljudi sa hendikepom, a asocirala sažaljenje, milostinju i slična osećanja.

Reči poput slep, gluv, idiot, retardiran i sl. su primile negativan kontekst i u svakodnevnom govoru se koriste kao uvrede na račun osoba bez hendikepa. Iz tog razloga, iako se neke od navedenih reči ravnopravno koriste u okviru datih grupa (pre svega slep i gluv), radi podizanja svesti šire javnosti, ponekad je korisnije upotrebljavati termine «osoba sa oštećenim vidom / nedostatkom vida», «mentalno nedovoljno razvijene osobe» i slično. Ovo je naročito izraženo u oslovljavanju zajednice osoba sa oštećenim sluhom, tj. zajednice gluvi i nagluvi, gde se često upotrebljavaju termini „gluvonem“ i „gestikulacija“, koji nisu odgovarajući. S obzirom na to da se gestikulacija odnosi na spontani, propratni pokret ruku i tela pri usmenom govoru, nije poželjno koristiti izraz „gestovni govor / jezik“, već znakovni govor / jezik (iako je ovo u velikoj meri zastupljeno u domaćem zakonodavstvu).

Iako je jedno od ličnih obeležja koje proističe iz medicinske dijagnoze važno za kontakt sa osobom koja ima hendikep, korisnije je znati i njeno ime, zanimanje, interesovanja. Prilikom oslovljavanja ljudi sa hendikepom, treba se truditi da se koriste termini koji ističu ličnost i ljudskost tih osoba. Pri tome je dobro koristiti reči koje se inače upotrebljavaju u svakodnevnom govoru. Znači:

OSOBA, ČOVEK, ŽENA, DETE, LJUDI itd. sa HENDIKEPOM (invaliditetom)

Noviji zakonski i podzakonski akti države Srbije uglavnom koriste izraz osoba sa invaliditetom. Reč invaliditet još uvek ne obuhvata sve grupe (osobe sa hemofilijom, dijabetesom itd). Udruženje studenata sa hendikepom se opredelilo za korišćenje termina HENDIKEP – upotreba reči hendikep u svakodnevnom govoru se odnosi na izjednačavanje mogućnosti (golf i drugi sportovi npr).

2. Oslovljavanje ljudi sa hendikepom po dijagnozi

Nije poželjno i treba izbegavati oslovljavanje ljudi sa hendikepom po dijagnozi – umesto reči «paraplegičari», «cerebralac» i slično, koristiti «osobe sa paraplegijom», «čovek sa cerebralnom paralizom» itd. (ukoliko je uopšte neophodno identifikovati ljude na taj način).

3. Razlika između osobe sa hendikepom i hendikepirane osobe

Prema nekim shvatanjima, izrazi “hendikepirana osoba” i “invalidna osoba” se odnose na osobu u celini, tj. ozna-

čavaju da kompletna osoba nije funkcionalna/vredna u svakodnevnom životu i društvenim aktivnostima.

Preporučuje se da se koristi terminologija "osoba sa hendikepom / invaliditetom" jer se na taj način ukazuje da se hendikep kao obeležje ne odnosi na celu osobu već na neki njen deo (motorno, senzorno oštećenje ili fiziološki poremećaj), te da je osoba sposobna da obavlja različite svakodnevne aktivnosti.

4. Posebne potrebe

U istraživanju jezika hendikepa i pokušajima formulisanja politički korektne terminologije, javio se izraz «posebne potrebe» koji je vrlo brzo odbačen od strane pokreta osoba sa hendikepom. Na ovom izrazu još uvek insistiraju pojedini stručnjaci koji navodnom posebnošću nečijih potreba pokušavaju da opravdaju postojanje svoje profesije. Službe i profesije koje se bave problemom hendikepa jesu potrebne, ali u službi samih osoba sa hendikepom, uvažavajući njihove socijalne potrebe. U pokretu postoje tendencije da se ovaj izraz zameni izrazima kao što su «osobe sa posebnim sposobnostima», «osobe sa posebnim izazovima» i slično koji ukazuju na društvene barijere i ne tretiraju problem kao da je samo u osobi sa hendikepom.

Posebne potrebe postoje, pozitivne ili negativne, i one su kategorija koja je primenjiva na najširu populaciju – svi imaju neke svoje posebne potrebe u svakodnevnom životu, bez obzira na to da li imaju hendikep ili ne. Pušenje, zavisnost od droge, zavisnost od alkohola, kleptomanija itd su takođe posebne potrebe. Svi ljudi imaju potrebu za kretanjem, tj. da od jednog mesta stignu do drugog. Neko će hodati sporije, neko brže, neko će voziti bicikl, neko koristi kolica, automobil... Veliki broj osoba sa hendikepom smatra uvredom ukoliko ih neko oslovi koristeći izraz posebne potrebe!!

5. Aktivnost i pasivnost

Trebalo bi se služiti terminologijom koja asocira aktivnost i ostvarivanje mogućnosti, a ne pasivnost i ograničenja – na primer, bolje je reći osoba koja koristi kolica, korisnik/ca kolica (aktivnost) i slično, nego osoba u kolicima (pasivnost), ili u gorem slučaju, osoba vezana za kolica.

6. Medicinske potrebe

U svakodnevnoj komunikaciji često se za osobe sa hendikepom govori da su «bolesne», ili «slučajevi», pacijenti. Medicinske potrebe osoba sa hendikepom su iste kao i osoba bez hendikepa – mnogi «zdravi» češće idu kod lekara nego većina osoba sa hendikepom. Osobe sa hendikepom su KORISNICI-KORISNICE medicinskih usluga kao i sve druge osobe. Takođe, postoji navika u svakodnevnom govoru da se pravi razlika između «zdravih», «normalnih», «standardnih» i «bolesnih», «nemoćnih», pri tome misleći na ljude bez hendikepa u prvom slučaju i osobe sa hendikepom u drugom slučaju. Hendikep je stanje, a bolest može biti (ali i ne mora) samo jedna njegova komponenta.

7. «Možeš me zvati kako god hoćeš ... samo me poštuji», stav je koji je u izvesnoj meri zastupljen među osobama sa hendikepom. Ipak, terminologija i jezik hendikepa i njihovo pravilno korišćenje često ukazuju na način na koji ljudi posmatraju problem – kao problem društva ili kao individualni problem.

8. Zakon o sprečavanju diskriminacije prema osobama sa invaliditetom

Definicije pojmova – član 3. – U ovom zakonu: 1. izraz „osobe sa invaliditetom“ označava osobe sa urođenom ili stečenom fizičkom, senzornom, intelektualnom ili emocionalnom onesposobljenošću koje usled društvenih ili drugih prepreka nemaju mogućnosti ili imaju ograničene mogućnosti da se uključe u aktivnosti društva na istom nivou sa drugima, bez obzira na to da li mogu da ostvaruju pomenute aktivnosti uz upotrebu tehničkih pomagala ili službi podrške;

9. Standardna pravila za izjednačavanje mogućnosti – hendikep i invaliditet

Prema Standardnim pravilima Ujedinjenih nacija za izjednačavanje mogućnosti koje se pružaju osobama sa hendikepom / invaliditetom (Rezolucija Generalne skupštine br. 48/96 od 20. decembra 1993. godine), navedeni pojmovi su definisani kao:

17. Termin "invaliditet" (disability) zajednički je izraz za velik broj različitih funkcionalnih ograničenja koja se pojavljuju u svakoj populaciji svake zemlje u svetu. Ljudi mogu biti sa individualnim fizičkim, intelektualnim i čulnim oštećenjima, zdravstvenim stanjem ili mentalnom bolešću. Ovakva oštećenja, stanja ili bolesti mogu biti po svojoj prirodi nešto trajno ili prolazno.

18. Termin "hendikep" (handicap) znači gubitak ili ograničenje mogućnosti sudelovanja u životu zajednice ravnopravno s ostalima. On opisuje susret osobe sa invaliditetom i njene okoline. Svrha je ovog termina naglašavanje manjkavosti u okolini i u mnogima organizovanim aktivnostima društva, na primer u informisanju, komunikaciji, obrazovanju, čime se onemogućuje ravnopravno sudelovanje osoba s invaliditetom.

10. POZITIVNO, PRO-AKTIVNO I BEZ DISKRIMINACIJE !

Terminologija je dobra onoliko koliko oslikava pozitivan stav društva prema osobama sa hendikepom, ali i osoba sa hendikepom prema društvu. Neophodno je uvažavati prava i potrebe određene grupe i izbegavati terminologiju koja pruža potporu stereotipima, predrasudama i diskriminaciji.

Jelena Zagorac

SPANAC

ne komponente crvenih krvnih zrnaca. Ove ćelije su odgovorne za donošenje kiseonika u sve vaše organe i tkiva, tako da su veoma važne. Postoje dve vrste gvožđa: hem, koji se nalazi u životinjskoj hrani, i ne-hem, koji dolazi iz biljne hrane, uključujući spanać. Telo ne apsorbira ne-hem gvožđe kao hem gvožđe, ali možete povećati apsorpciju uparujući spanać sa izvorom vitamina C. Primeri hrane bogate vitaminom C uključuju limunov sok, brokoli, paprike, beli krompir i paradajz.

Spanać je pun vlakana za zdravlje i pravilan rad creva

Možda to nije najglamurnija tema, ali još jedna velika zdravstvena korist spanaća je njegov fantastičan sadržaj vlakana, koja podržavaju zdravlje mikrobioma vašeg creva i promovišu pravilno varenje. Postoje dve vrste vlakana: rastvorljiva i nerastvorljiva. Spanać sadrži nerastvorljiva vlakna, koja su vrsta vlakana koja se ne razgrađuju lako. Ovo povećava količinu stolice, olakšavajući je i potencijalno olakšavajući zatvor i nepravilnosti. Nerastvorljiva vlakna su takođe povezana sa povećanom sitošću nakon obroka, tako da ovo lisnato zeleno može pomoći da duže ostanete siti i zadovoljni.

Spanać je odličan za zdravlje očiju

Suprotno popularnom verovanju, šargarepa nije jedino povrće koje koristi vašim očima. Spanać sadrži antioksidante lutein i zeaksantin, koji su povezani sa vitaminom A. Oba su hranljiva i štite vaše oči od sunca, glavnog izvora oksidativnog stresa (a time i oštećenja ćelija) u oku. Ovo može pomoći u smanjenju rizika od očnih bolesti povezanih sa starenjem, uključujući makularnu degeneraciju i kataraktu.

Ali, imajte na umu:

I lutein i zeaksantin su hranljivi sastojci rastvorljivi u mastima, što znači da im je potrebna mast da bi ih telo apsorbiralo. Da biste u potpunosti iskoristili prednosti ovih antioksidanata, razmislite o tome da svoje sledeće jelo od spanaća dopunite ekstra devičanskim maslinovim uljem ili ga uparite sa avokadom, semenkama ili masnom ribom.

Iako, možda ponekad potcenjen, spanać je super zdrava namirnica koju svako treba da konzumira što češće. Njegove zdravstvene prednosti su brojne, a mi vam donosimo šest najvažnijih.

Ako tražite super zdravu i kvalitetnu hranu, spanać je definitivno vaš izbor.

Za početak, može se pohvaliti blagim zemljanim ukusom, što je idealno ako ne uživate u gorčini kelja ili slatkoći zelene salate. Takođe je neverovatno lako dodati i svež i smrznuti spanać u recepte, bilo da pravite smutije bogate hranljivim sastojcima ili kuvate obilan gulaš. Ako spanać već nije uobičajen dodatak vašim salatama, testeninama, omletima, supama i smutijama, njegov značaj za zdravlje će vas inspirisati da što pre odete u prodavnicu. Ovo su sve zdrave, nutritivne prednosti spanaća.

Spanać je bogat antioksidansima

Spanać je bogat raznim antioksidansima, kao što su lutein, beta-karoten i vitamin C. Ovo je neophodno za opšte zdravlje jer antioksidansi neutrališu slobodne radikale. Kada se slobodni radikali nagomilavaju u telu, to dovodi do oštećenja ćelija i oksidativnog stresa, što je glavni uzrok hroničnih stanja kao što su rak, bolesti srca i dijabetes tipa 2. Međutim, pošto antioksidanti (poput onih u spanaću) pomažu u borbi protiv radikala, mogu sprečiti oksidativna oštećenja i održati zdravlje vaših ćelija.

Spanać ima kalijum koji pomaže u kon-

troli krvnog pritiska

Spanać je dobar izvor kalijuma, koji pomaže u snižavanju krvnog pritiska opuštajući krvne sudove. Kalijum takođe deluje tako što uravnotežuje nivo natrijuma u telu – koji u velikim količinama može da podigne krvni pritisak. Štaviše, spanać je odličan izvor folata i magnezijuma, dva hranljiva sastojka koja povećavaju proizvodnju azotnog oksida, molekula koji snižava krvni pritisak. Ovo je ključno jer je visok krvni pritisak glavni faktor rizika za srčana oboljenja i vodeći uzrok smrti u svetu.

Spanać je ozbiljna hrana za mozak

Spanać je jedna od najboljih namirnica za zdravlje mozga. Dnevni unos samo jedne porcije lisnatog povrća (1/2 šolje kuvanog povrća), kao što je spanać, može usporiti kognitivni pad koji je povezan sa starenjem. To je zbog visokog sadržaja luteina, beta-karotena, folata i filohinona (oblik vitamina K), koji štite moždane ćelije tokom vremena. Tačni mehanizmi variraju u zavisnosti od hranljivih materija, ali generalno deluju tako što smanjuju oksidativni stres, neuroinflamaciju (tj. zapaljenje mozga i kičmene moždine) i nakupljanje proteina uključenih u stanja poput Alchajmerove bolesti.

Spanać obezbeđuje gvožđe za održavanje zdrave krvi

Spanać je izvor gvožđa, minerala koji se koristi za proizvodnju hemoglobina, glav-

TI SI OSOBA SA INVALIDITETOM I NE KUKAŠ? PA FENOMENALNO!

Fenomen invaliditeta često povezujemo sa nekom vrstom bola, patnje pa čak i trpljenja negativnih stvari. To, naravno, u različitim fazama života, kod različitih oblika invaliditeta, u različitim situacijama – može biti slučaj, ali tek nešto češće u odnosu na opštu populaciju...

Sa druge strane, ove poveznice nikako i nikad ne smiju biti karakteristika ličnosti i ključnih karakteristika osobe s invaliditetom kroz život.

Tako, kad mi predstavljaju neku osobu s invaliditetom koju su upoznali, prijatelji i prijateljice najčešće, poslije imena kao osnovni utisak, navode vrstu invaliditeta i energiju kojom ta osoba zrači.

Invaliditet kao takav nije baš poželjno navesti, jer se od čitave osobe jedan čovjek pretvara u jednu ne baš zanimljivu kategoriju (u oštećenju organizma rijetko kad ima nešto superzanimljivo), ali energiju te osobe itekako jeste! I obično su mi u fazonu – ili klasično kuka ili je lik. E, to kukanje stvarno iritira!

To nema veze sa osobom s invaliditetom, niti znači da vas neko zato što imate invaliditet ne voli, ali velike veze ima sa svim onim istinskim osobinama koje biramo da gradimo kad imamo invaliditet. Pa zašto onda biramo da nam kukanje postane karakteristika? Zato što je to u društvu u kojem živimo lakše. Obezbeđuje koji paket pomoći, grižu savjesti onih koji odlučuju, posredno ili neposredno o nama, i rezultat bez rada. Nažalost, malobrojni shvate da takvi efekti nisu dugotrajni.

I tako nastane ona rečenica: „Znaš, upoznao sam osobu s invaliditetom, ali ne kuka!“

Predugo se život osoba s invaliditetom svodio na kukanje kako fali ovo ili ono i rješavao crkavicom od socijalnih davanja umjesto stajanja iza suštinske izmjene percepcije od milostinje do prava ličnosti da se ne mora popeti stepenicama ako ne može ili da se vozi apsolutno adaptiranim javnim prevozom bez potrebe da je se opet posmatra kao teret za budžet, da bih vam jednim tekstom mogla pojasniti u čemu se sve sastoji preokret, ali bar bih voljela da iz ovoga izađe jedna poruka – ne žalite osobe s invaliditetom, čak ni kad one same sebe žale!

Život sa oštećenjem, koje prerasta u invaliditet nije jednostavan i traži mnogo discipline, odricanja tu i tamo i poštovanja sopstvenih mogućnosti. Nas ne čini oštećenje samo po sebi drugačijima, nego neprilagođenost svega oko nas da možemo normalno funkcionisati. Isto tako, ne čini nas oštećenje jednima nego naša ili tuđa percepcija posmatranja.

A kako nastaje precepcija jednog mene kao osobe s invaliditetom?

Tako što nema suštinskog dodira osoba bez invaliditeta i osoba s invaliditetom u kontekstu realnih života. Kad se susretne sa osobom s invaliditetom, osobe bez invaliditeta najčešće imaju sliku pred sobom, ravnu rješavanju zadatka koji postavi Ajnštajn. Eventualno, zamisle sebe u poziciji invaliditeta, i počnu da žale za svim onim što vole a što ne bi radili na isti način, iako bi, ako to toliko vole, radili suštinski istu stvar i da imaju invaliditet.

I počnu da aplaudiraju osobama s invaliditetom. Aplauz je super i svima nam nekad treba podstrek, ali ako se pretvori u aplauz zbog invaliditeta, biće kontraproduktivan.

Počnu da posmatraju vrlo jednostavne životne stvari kao vrhunska postignuća, iako u sebi ne kriju ništa više od prosječnosti i sličnog (ne)kvaliteta. A osobe s invaliditetom, kao suštinski i sva ljudska bića, to koriste.

Ista vam je stvar kao i sa djetetom koje plače jer nije dobilo čokoladu iako nije ispoštovalo svoj dio dogovora u lancu nagrađivanja, npr. pojelo ručak.

Samo što se dijete u najboljem susreće sa situacijom ručka, a osobe s invaliditetom ovakve situacije koriste i kad odavno prerastu ručak i čokoladu. I invaliditet pretvaraju u svoju jedinu kvalifikaciju.

Pitaćete se – kako se postaviti?

Jednostavno. Kao da pred sobom nemate osobu s invaliditetom, i kao da nikad ništa niste znali o toj osobi do momenta u ko-

jem je susrećete. Uključujući i nezamišljanje kako biste vi živjeli kao osoba s invaliditetom.

Ako je posao u pitanju – nek vas interesuje rezultat. Prilagođavanja su ok, ali nek rezultat odgovara suštinom i kvalitetom onome što bi uradila i osoba bez invaliditeta.

Ako je događaj ili situacija u pitanju, a da neko od vas traži savjet, postavite se kao da savjetujete poznanicu sa fakulteta – jer vi i niste ništa drugo od poznanika dok u osobi, imala ona invaliditet ili ne, ne otkrijete kvalitete zbog kojih će biti prva osoba koju zovete nakon neke velike situacije u vašem životu ili kad opet imate neku frku za rješavanje. I to je ok.

Kad od vas traže pomoć, jedno je kad im pomognete u prebacivanju iz kolica na stolicu, a sasvim drugo da vas natovare svojim problemima i očekuju čarobno rješenje. Ili da vam prebace svoj posao, pod izgovorom – brže ćeš ti. To ne biste dozvolili ni osobi bez invaliditeta, zar ne?

I razgraničite pomoć i podršku. Podrška je tu da olakša, npr. ulazak u bus ili pronalazak slobodnog mjesta da se osoba s invaliditetom smjesti u moru ne baš pristojnih glava. Pomoć je da uprtite osobu s invaliditetom i nosate je kroz bus.

Znam, prijalio bi vašem osjećaju dobročinstva i osjećaju pripadanja osoba s invaliditetom. No, nije dobro, kao ni pogrešno srasla kost jer niste na vrijeme stavili gips.

Baš tako nastaju osobe s invaliditetom koje kukaju.

Ana Kotur
Web sajt lola

P. S. Vjerujem u ljude. Od dobrog nisam odustala. Kažu da mijenjam svijet, a ja odgovaram da pišem samo ono što živim. I volim, čak i kad ne znam da se nosim s emocijama.

JELENA SEKULIĆ I MARIJA OBROVAČKI

Prvenstveno bih želela da se zahvalim na Vašem pozivu i pruženoj prilici da napišem par redova za divan časopis „Suncokret“ koji je zaista u svakom broju obuhvatio značajne i lepe teme o životu osoba sa invaliditetom.

Zovem se Jelena Sekulić i volim za sebe da kažem da sam pesnikinja, iako me mnoge stvari u životu pokreću i zanimaju. Rano sam pokazala interesovanje za umetnost. Pišem poeziju od kad znam za sebe. 2009. godine

sam osvojila prvo mesto na Međunarodnom takmičenju „Duško Radović“ za pesnike do 30 godina, i to mi je jedna veoma dragocena uspomena i podstrek da nastavim da pišem.

Inspiriše me i muzika. Rado učestvujem u amaterskom takmičenju u pevanju „Zlatni glas“ koje svake godine besprekorno organizuje Marija Bogić u Apatinu. Više puta sam osvajala prvo mesto. Ovo takmičenje mi je otvorilo vrata da sa poznatim pevačima kroz jedan projekat učestvujem i izvodim pesmu „Rođeni smo jednaki“ pesnika Srđana Simunovića.

Moram da napomenem da sam imala neverovatnu podršku svoje porodice. Mama mi je bila glavni oslonac u životu. Sestra je odigrala najlepšu ulogu u mom odrastanju: Zna, onu nežnu, zaštitničku i punu ljubavi i razumevanja. Danas smo jednako povezane, ona je moja celina.

Kada sam bila dete, shvatala sam da se fizički dosta razlikujem od druge dece, ali me to nije sprečavalo da budem svoja, društvena i otvorena. Gradila sam svoj karakter, talenat i optimizam. Prohodala sam dosta kasnije, ali sam uspela da pobijem lošu prognozu mnogih lekara. Maštala sam o velikim putovanjima, ljubavi, svojoj izdatoj knjizi pa i patikama koje bih volela da nosim. Sada to živim! Danas imam svoj krug ljudi koji su tu za mene. Ali takođe, danas kao odrasla osoba, uviđam koliko je izazovno biti roditelj deteta ometenog u razvoju. Donekle razumem kroz šta su prošli moji roditelji. Volela bih kada bismo se kao društvo više osvestili i potrudili da se obezbede sredstva koja bi olakšala život kako toj deci tako i njihovim roditeljima. U vezi toga da se zakoni poboljšaju, institucije da prepoznaju potrebe za psihofizičkom, socijalnom i finansijskom uslugom i podrškom takvim porodicama. Da imaju osećaj da nisu sami. U zajedništvu se sve može ostvariti. Mislim da je ovo veoma važna tema. Od porodice sve kreće. I tu treba prvo obezbediti sigurnost i bezbrižno odrastanje. Društvena podrška je ključ ovom problemu.

Tata mi je preneo ljubav prema prirodi, te volim da odlazim u šumu i na planine. Novosađanka sam, pa mi je Fruška gora tu "pod nosom" a često "skoknem" i do Tare koja me je oduševila. Izuzetno volim da putujem i u nekoj sledećoj prilici ću vam pisati koje sam destinacije obišla i kako sam prevazilazila barijere koje su mi se našle na putu.

BEŽANJE OD TUGE

"Igrajmo se vije"
- reče meni tuga
"Ako te ja stignem,
onda si ti šuga".
-Kažem
"Ajmo žmurke, to mi ide bolje ?!
Da se vijam s tobom, nešto nemam volje."
"Aj bacamo novčić, glava nek' je moja,
ako padne pismo, leti glava tvoja"
"E, tek sad što neću, i to iz inata!
Tugo, šta je s tobom? Ne igramo se rata!"
"Dobro, dobro ajde žmurke...
Al' promeni mesto!
Naći ću te bez po muke,
sakrivaš se tamo često"

BEZ NASLOVA

Pogledom me voliš
srcem me čuješ
dušom me boliš
telom truješ
maštom me kradeš
javom me ganjaš
a dobro znaš
da me samo sanjaš

Marija Maca Obrovački iz Novog Sada je jedna od prvih pesnika u Srbiji koja u svojoj poeziji otvoreno i surovo opisuje život osoba sa invaliditetom iz ličnog iskustva. Svojim školovanjem, pisanjem i slikanjem odlično se uklapa u savremeni okvir socijalnog modela osoba sa invaliditetom.

BEZ NASLOVA

Jutro...
gazim po paperju sna,
a kao da ga nije bilo nakon strasti,
nakon želje,
nakon bola..
Sat zvonio...
Ustajem, pitaš me gde ću ?
Ćutim, hoću da jecam, ali ne pred tobom...
Kažem ti, dođi još malo...
Otići ćeš
ne smem da jecam,
ne pred tobom,
ne sad...
U ruke moje smeštaš se,
kao odojče držim te...
Noć nakon strasti, želje, bola...
Ljubim ti oči, lice, ljuljam te blago
Možda zasniš i osaneš mi duže ?
Samo da ne odeš još !
Noć bleđi kao lice nakon suza.
Uzimaš me sad ti u naručje,
nisi više malo odojče.
Ljubiš me,
i dlanom mi podupireš glavu nežno,
kao da osetiš da jecam nečujno,
ne sluteći koliko te volim.
Čujem, hrabriš me:
Dokaži da možeš,
da nisi drugačija od ostalih žena,
postigni sve !
Zora nakon strasti i bola
šapuće mi da možda više nećeš doći...

OVO JE PESMA ZA ONE

Ovo je pesma za one, koji svako jutro
zidine svoje sobe gledaju,
i lepe snove nekome predaju.
Za one, koje neko drugi oblači i svlači.
I svaki put im kažu:
„ Budi jači, ne plači, imaj volje,
ozdravićeš, biće bolje.“
Za one, koji pogledom zbore,
jer od grča ne mogu da govore,
za one, koji čute
dok im suze nevidljive padaju.
Samoće svoje su svesni,
nemaju ništa, a nisu besni.
Znaju voleti kad voljeni nisu,
sami sebi ponekad teški.
Neko od vas im sudi,
a oni žele život ko svi ljudi.
Hoće ka nebu,
a krila im lome.
Jedna sam od njih!

BEZ NASLOVA

Znaš li, glasno jecam dok sanjam ti lik,
usne ti povoj moj,
grč, grizem, jastuk,
zovem te, omamljena pogledom oka tvog
Znaš li ? Lopov si !
Ukrao si mi mir, snove, kao i cvet iz vrta nade...
Niko me neće lagati tako lako,
opijati me otrovom strasti, na iskap popila sam laž.
Hajde,
truj me...
Hajde,
potraži savršenstvo tela te žene
o, njoj koju sanjaju oni:
žele ti sreću
naslednike.
Iz utrobe mi mogu izaći anđeli
I zašto neću moći da ih privijem na grudi, podojim...?
Spržio bi mi krila zlim dahom !